

Abonnement pour un an
350 piastres

Edition spéciale. 500 p^{tr}s.

Adresse :

"Idjtihad," Constantinople

Téléph. st. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 1 Juin No 229

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی، صحفی مجموعہ

آبونمان : سنه لکی [۲۴ نسخه]

تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳۹ ، اعلا کاغذلیسی ۵ ایرادر.

اداره خانه سی :

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلهفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکنجی سنه

نومرو ۲۲۹ - ۱ حزیران ۱۹۲۷

تماشا عالمزده بر ضیاع

موحدك ئولومى

بوكون استابولى دون كيجه كى شيمشك قامچيلردن
بیتاب دوشمش كى سس سز بوليورم ياخود بن اك
سوكىلى بر وجودى فائب ايتش بر عالمك زيارتنك بكا
ويره جكى المة اولدن بوروغش اولديغم ايچون اولاجق
خارجى عالمك كورولتولرى دويمايورم . خاطره مك
قيورملىرى برر برر آجيلور : مانا قيسانى ، چوبانيانى ،
هائزا و آلکسانيله فرح مهنه سنده كوريورم : «ولى عهد»
ويا «قانى اوطه» اسملى براويون اوينانيور بياض اوزون
چورابلى وسياه جانفس اونيفورمه سيله (موحد)، رولى
اوينايور وطابانجه يي شاقاغنه دايابور . داه صكره شيطان
پيه سنك بر مهنه سى ، مخله قهوه سنده بوسكولى يانه كتيرلمش
فسيله موحد اورتاده اوطوريور ، بياض ، قرمزى يوللى
پيژاماسيله وعصبى حر كتريله اوچوروم ، ده كى شيجيع ...
(باقوش) ك (محمد) ي (بيكناز) ك (حمزه) سى
كوزمك اوكنه كليور .

موحدك بد بخت آنه مى نرى اوك مدخلنده
قارشيلور ، صيزلايان بروره لك قهر والمى جاغلاناچق
اولان بو زيارتمده كى آجيلقى آكلاتيورم ؛ او ، آكلاتيلماز
بر آجيك وولقاتنى قلىنده طاشيان كبار قادين سوكىلى
اولادينه حائد خاطره و خطره لرى آجى اولسه ده مقتون
و علاقه دار قبول نزا كتنى كوستره رك و

— بويوركز اقدام بويوركز ... ديهرك اوكر
صيره مردبونلردن چيقيور جاده اوستنده كى عرصه لره
باقان كنش بر اوطه ده يز . پيانو ، اشيا و ديوارلر سيله
موحدك مائى كنديلرينه سيندبرمشلر كى اورتاده آخه
وقويو بر سس سزك وار . ديوارلرده كى رسملر برر
نمى كوزلره باقيورلر .

بد بخت و لطفكار آنه هيچقيريقلرى بنم وظيفم
ايچون ضبط ايديور .. گور بر شلاله كى چاغلامق

استكلى اولكه لك مدينه قيراجلايى بر تاثير اجر ايتمىلردر .
تاريخ و حال طوران - قسما ده چوكن - آبدلر ، آناطوليده هندده
مصرده مجستانده ، والحاصل اورال آلتايلر سلطنت قوردقلى
هر برده ، بو حقيقتى بزه سس سز و بليغ بير ديل ايله سويلر .
لاكن مسئله بوراده دگل . آساي وسطى ده يونان مدينى كى
بو بوك و اويله جه مترق بير تورك مدينى وارى ايدى ؟ هانكى
تاريخده ؟ بو مدينه نه اولدى ؟ مدرس فواد بلك ديدى كى
تاريخى زمان ايچنده بويله بير قاناقليزم ، ژه ثولوزيك مصيبت
مقيد دگلر . اهانك خاطر سنده دخی ، ولو مصال شكلنده .
ايلشوب قالش اولاديفته كوره وقوعه بولامشدر . مدينه
باشقا قديم يونانك واصل اولدنى مدينه درجه سى باشقا . بوندن
صرف نظر مدرس ضيا بلك ته زنده ذهنى طيرمالايان بير جهت
داها وار . فرضا يونانسانه آقبن ايدن قيله لك هپسى توركدى .
بوى بير آن ايچون قبول ايدلم . اوحالده يونانيلر كيمدر ؟ ظاهرا
بونلردن اول موجود بولان برلى اهاالى . اويله ايسه ناصيل اولوركه
فائق بير مدينه مختلف زمانلرده بير بيرى آردى صيره قول قول
كنن بواولوسلر ، برلى اهاالى يى محو و تمثيل ايدمه مشلر ؟ حتى
ديللىرى دكشديرمش و بونلر ك آراسنده آريوب يونانلى اولشلر ؟
بولفارل مثال كوسترله سين ! اونلر تابع اولان جزؤ قيبندن در ؛
مغلوب اسلاو كتهل سنده نظراً دوده قولاق ايدلر . مدينى لرى ده
داها يوكه ك دكلى . فضله اوله رقى خريستيانلى قبول ايتديركه
بو كيفيت ، مسلمان اوله رقى صوكره كنن عثمانلى ، توركلى ايله
حاصل اولان ضدنى تشديد ايدمه رك ، بوسبون اسلاو عنصرلر نده
انحلال رينه باعث اولدى . بو كارغما بوكونكى اسلاو بولغارجه سنده
بير چوق توركيه كلهر بولونيوركه بونلر ك مهم بر قسمى عثمانلى
توركيه سندن ده كيل فقط اسكى بولغار توركيه سندن منفيلدر .
مدرس يوسف ضيا بلك ادعاسى طوغرو فرض ايدلسه ، عيى
اسباب و شرائط عامل بولونما دىنى حالده او تورك قيله لر نيك
ناصل ايزمز ، اثر سز يوتولش اولمالرى ، بولونماسى كوچ
اجتماعى بير بيلمه جه تشكيل ايدر .

خلاصه : محترم مدرس علمى جهندن ته زنى قازانق ايچون
داها چوق اوغراشمق مجبور ينده قالاچقدر . كنديسنه بو خصوصه ده
بوتون كوكلدن موفقيت دله رز .

بوسمله لك تدريس صيره سنده واجتهاد شكلنده ، استطراد
ابراد ايدك حقيه او بوشه مايان هيچ برجهتى بوقدر . بو ، مدرسله
ويرلمش بير حقدركه موضوع بحث اوله ماز و هيچ بير برده
اولامشدر . مكره دونوب قرون وسطى به باقام . لاكن بو حق
احتياطله قوللاق بلوغه واران علمى بير حيانك حاجيله مظهر بيله
توزيغنده زمزم صوبى ايشجه سنده طاوورانق داه مناسب اولور .
زمزم صوبى كى قيط اولامسى لازم كنن جهت بلكه ذكر
ايديله جك كتبناك و طايانيله جق دليللر ك زكنينلنى ايله بكنينلنى
يعنى صلاحى در .
رائف ياشا اوغلى : محمد فواد

قاپیایور و صو کسز برماجران اولان بو حیاتک هیچلکنی
مهرارتله آکلییوردیم .

موحد خسته لفتی بیلمزمش . خسته لغنک آدی
(برونشیت) ایش ، بویوک برادری بدیع بك ، آنقره یه
نقلندن صکره استانبوله کلدیکی وقت موحدی فرانسز
خسته خانه سنه یاتیراجقمش او ، برشیتم بوق ایسته تم
دیمش اصرار ایدیلنجه آدایی ایسته مش . صو کونی نوبت
کلوب فنا لاشه جفتی آ کلا دینی زمان اوحالی کیمسه نك
کورمه مسنی ایسته مش اوغلی ایچون دادیسه :

موسم رارغلی سینا

— دادی بنی سن بویوتدک سینایده سن باق دیمش
واوغلی باغرینه باصارق کوزلرندن اویمش واللله ایصهارلادق
دیهرک نولمش .

آغلایان برقلب قارشیدنده تسلی نه بوش و همدرد
صو صویورم ، هیچ برشی سوبله میهرک بدبخت ، آنه نك
الارینی اوپهرک اوحزین اودن آریلیورم .

موحد تولومیله دارالبدایع وتورك تماشا سنده احتمال
هیچ دولدورولا مایاجق بر بوشلق براقشدر . بوملمکسته
انکشاف طالعه ایرمه یین تماشا ایچون موحدده درین
بر عشق و مربوطیت واردی . مناقباتدن بری حیاتنک
صو ک کونلرینه قدر بویوک بر وجد و فراغتله چالیشدی
نفسی قلمیله برابر صحنه مزه وقت ایتشدی .

وقتیله دارالبدایعه متعدد دفعه لر موفقیته تمثیل ایدیلن
(اووهی قرده شلر) ایلک اثریدر . ندیمه خانمله مشترک

ایسته یین کوز یا شلرینک روحه ایچیریلیمسندگی دهشتلی
اضطرابی دویدیغم ایچون عفو دیلیورم او :

— ضرر بوق قونوشالم موحدجکم ایچون هرشیته
تحمل ایدرم دیور .

اومت آنه لک نه حقیقی بر تحمل و اضطرابدر .

— « بن اونک تیارویه انتسابدن هیچ بر وقت
نمون اولمادم کوچو ککن بزدن کیزلی شکرچی محسن
و سعاد بك کبی آرقداشلریله کیزلی کیزلی اوینارلرمش .
اون آلتی یاشنده مهر جانندن برنجیلکله چیقدی . مشروطیتدن
صکره مناقیه انتساب ایتمش . بن بونی بر سنه صکره
دویدم و کدرمدن خسته لندم بن اونک حیاتی قرده شلری
کبی قازاغسنی ایستیوردیم ؛ نهایت حرب عمومیدن اول بنی
نمون ایتک ایچون تیارودن چکیلهرک پارسه کیده جکنی
سویلدی ؛ بك سویندم و پارسه کوندردم فقط اوراده
دارالفنونده بر سنه قالا بیلدی محاربه چیقنجه کلدی فقط
او وقت عسکر اولسی ایجاب ایدیوردی سوینه سوینه
ارضرومه کیدوب وطنی ایچون چالیشه جفتی سویله بجه
آنالق بو ، دایانامادم دارالبدایعه چالیشمسنه راضی
اولم . »

طالعسنز و شایان حرمت آنه ، کاه صو صویور ،
کاه ایچنی چکهرک آ کلا نیور موحدک صوغویان جسدینی
شفقت و افتراق رعشه لرله اوقشامش بارمقلریله سیلیورمش
کبی دوداقلری صیقور و صکره دوام ایدیوردی :

— حیاتنده هیچ بر شیئدن شکایت ایتهدی . شن
ونشعلی ایدی بونون ذوقی صنعتی ایدی آرقداشلرینک
هپسینی سوه ردی فقط ظن ایدرم محسنی ، شادی بی ،
راشد رضایی جوق سوه ردی . کله ، قرانقیله ، منکشیه
بایلیردی اولادجغم .

صو ک جله لر او یارالی یوره کک هیچقیقیرلری
دوداقلرندن طاشیرندی اوابدی ماتمی ایچنده صارصیلرکن
بن ، موحدله رفیقهنک بر آراده چکیلشمش رسملری
آنه لرینک اوموزینک اوستندن بو آغلایان آنه یه باقیور
و موحدک دوداقلری درین بر صیزی ایله قییردیور حسنه

کندیکی بیل

قدیم یونان معبدلرندن برینک قاپوسنده (کندیکی بیل) دیه براخطار وارمش . بودستوردن بشریت بر خیل حقیقتلر چقاران فیلسوف و عالمک اک صوک جهدی ، بوسرک حقیقتی کشفه معطوف کبی در . براسکی پخانهک قاپوسنه بوآتی ایشله بن آل ایله بوآتی تحقق ایتدیرمک ایسته بیلرک جهندن ده آ کلاشیلورکه ، اسکیدن بری کنندی بیلیم بیلرک عددی بیللردن دهااچوقدر . انسانلر نه وقت کندیلرینی بیله جکدر ؟ و کنندی بیلیم نه فائده سی واردر ؟ بونک فائده سی ، کنندی بیلن انسانلرک بوجیات کوپروسنده قطع ایتدیگرلری مسافدن آ کلابیلدیگن کبی کندیلرینی بیللرک عددی ده بو مسافده اک ایلری خطی تشکیل ایدنلرک مقدارله اولچوله بیلیر . فقط اک اوکده اولانک فعالیت و هدفی ینه عینی آیته اطاعتدن عبارتدر . وبر انسانک کنندی بیلیمسی آتقیق بشقه لرینه نظراً کنندی اولچوله بیلیم سیله ممکندر . آتقیق بو صورته درکه فرد ، کنندی قوتلرندن ، مقابیلرندن خبردار اولور ، نره به کیتدیگنی ونه یادیغنی بیلیر . بو اعتبارله جمعیتلرک ده دیگر جمعیتله نظراً مجموعی و کتله وی بر قیمتی واردر . هر فرد کبی ، هر جمعیتده بو عظیم حرکت و تحول طریقنده معین بر قدرته و معین بر استقامتیه مالکدر . بو قدرتلر ، جمعیتی تشکیل ایدن فردلرک کندیلرینی بیلش قیبتله متناسب اولدوغی جهته ، آلتاجق استقامتی دهاا اولدن تعینه امکان واردر . بوسیدن درکه عصریشمک خصوصنده کی بوتون جهدلرمن ، اول بو نقطه دن باشلامق ضرورتنده در . بز نه بز ، نره ده بز ، نه یاپایلیرز ؟ اوروپا ایله واقع اولان صوک تماشلرمن ، آز چوق بومدنیت طریقنده توقف ایتدیگنر نقطه یی بز ابراز ایده بیلیر . بونقطه بولوندقن صوکره نره به کیده جکزی و نقدر زمانده نصل کیده بیلجکزی تعیین ایتک کوچ دکدر . بومعرفی ایدینه بیلیمک یکانه چاره سی ، برآز تواضع ، بر آز حسن نیت ، و حقیقتک شعشعه سی اوکنده قاماشان روحرک عصیانیه قارش یك فضلہ مقاومت و تانی ده در . کندیلرنده بوجسارت و بومدنیتی بولامایانلر ، نیک بین اولسه لرده ، بدبین اولسه لرده کنندی ماهیتلرندن غافل اولدوقلری جهته ، واهی خیالانه قاپیلرلر . و جمعیتی بوش ، قورو و اوزوجی مواعید ایچنده خرابالامقن و خراب ایتمکدن بشقه برشی یاپامازلر . بووظیفه دهاا زیاده صیق صیق آوروپایه کیدوب کلنلرمنه دوشهر . اگر عصریشمکدن مقصد ، آوروپا مدنیت و مدنیتلرینه یاقلاشمق ایسه ، بونی اک ابی تقدیر ایده بیلجک اولانلر ، او عالمه بالذات تماس ایده بیلنلر اولاجقدر . بز بو مدنیت مرحله سنک هانکی نقطه سننده بز ؟ و اولنر ، بو کاله ایرمک ایچون نصل بر حله یاعشیلر ، بو مدنیتی محافظه ایتک ایچین نه ایله مجهزدرلر ؟ بولری بوتون عربیانقیله قاورامق ایجاب ایدر . جاده لرنده کوبره دن کچله مین بر کوچوک قصبه منی طانیورمکه ، او چ دانس سالونی ، ایکی سینما

(سودا خانم زوجهم) ، (استانبول هواسی) (قانی ماندالری) ، (قاراقیللری) اسملی قومدیلمی واردر . دهاا چوق قومدی نوعندن ازلر آدایته ایتسنه رغماً کندییتی آغیروته زلی پیسه لرده کی روللرنده موفق اولور و بالخاصه قاراقته ریستیک تیلره انطباقده ده بویوک برقابلیت کوستیردی .

منظوم اثرلرده کی روللرنده درین بر حساسیت و موفقیت قازانمشدر . اوچوز طقوز سنه سنده دوغان موحدک غریب و حزین بر تصادف اولارق دوغدینی چهارشنبه کیجه سی کوزلرینی تولومه چویردیگنی بدبخت آنه سی آکلاندی .

بوکون آرتیق موحددن بر آووج طوپراق قالدی . موحد بیلکه کنندی تصویر ایتدیگی کبی مسعود یاشایاماشدر ؟ فقط نیجه یاشایانلر ایچون مقدر اولان وفاتی بر چوق فانیلره نظراً مسعود بر تولومدر چونکه اسمی تورک تماشاسنده محترم و مستثنا بر موقعه صاحب اولارق یاشایاجق در . ۲۵ مایس ۹۲۷ محمد فریم

ققفور

کوکن زمینہ دوغرو یازیلش کتابة لر اوستنده وحی صانی تمیل و نقش ایدر ؟ قومش ضیا و ظل ایله براسکی چیره دست هر جله خطوطنه بر انحنای مست .

بر خط معتنا ، که هم ابهام ایچنده در ، هم بللی .. هم نہایتی یوق ، ابتداسی یوق . یوقدر مثالی صنعت اعصار ایچنده چوق ؟ هر ضلی بر کوکل کبی مفاق و منکسر ! ..

ماضینک ایتش اوستنه اذواق ارتسام : هر صفحه سنده اسکی قادیلر طواف ایدر ؟ هر نقطه سنده محشر الوان وقت شام .

ایتش بو جم ایچنده بتون جینی احتوا : مشهور اولور خوارق نقشکله آسیا ، آقصاب شرقه بکزه یی ای اسکی شاه - اثر !

فاطمه منیه